

Program profilaktyczno – wychowawczy

„Dobre wychowanie”

*Edukować jedynie umysł człowieka bez moralności,
to kształtować zagrożenie dla społeczeństwa.*

Theodore Roosevelt

Podstawa prawna:

Program „Dobre wychowanie” jest efektem wielu dyskusji i spotkań o charakterze warsztatowym, które zaowocowały zbiorem wartości najważniejszych w procesie wychowawczym ucznia szkoły podstawowej.

Istotą naszej kultury są niezmiennie wartości moralne, na których powinniśmy opierać wychowanie i nauczanie w szkole oraz w domu. Wartości moralne, rozumiane są jako: wszystko to, co uchodzi za ważne i cenne dla jednostki i społeczeństwa oraz jest godne pożądania; co łączy się z pozytywnymi odczuciami i stanowi jednocześnie cel dążeń ludzkich¹ są podstawą wychowania.

Cele programu profilaktyczno – wychowawczego²

- wprowadzanie uczniów w świat wartości, w tym ofiarności, współpracy, solidarności, altruizmu, patriotyzmu i szacunku dla tradycji, wskazywanie wzorców postępowania i budowanie relacji społecznych, sprzyjających bezpiecznemu rozwojowi ucznia (rodzina, przyjaciele);
- wzmacnianie poczucia tożsamości indywidualnej, kulturowej, narodowej, regionalnej i etnicznej;
- formowanie u uczniów poczucia godności własnej osoby i szacunku dla godności innych osób;
- rozwijanie kompetencji, takich jak: kreatywność, innowacyjność i przedsiębiorczość;
- rozwijanie umiejętności krytycznego i logicznego myślenia, rozumowania, argumentowania i wnioskowania;

---

¹ Mieczysław Łobocki. Teoria wychowania w zarysie, Oficyna Wydawnicza „Impuls”, Kraków 2004, str. 96.

² Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej.

- ukazywanie wartości wiedzy jako podstawy do rozwoju umiejętności;
- rozbudzanie ciekawości poznawczej uczniów oraz motywacji do nauki;
- wyposażenie uczniów w taki zasób wiadomości oraz kształtowanie takich umiejętności, które pozwalają w sposób bardziej dojrzały i uporządkowany zrozumieć świat;
- wspieranie ucznia w rozpoznawaniu własnych predyspozycji i określaniu drogi dalszej edukacji;
- wszechstronny rozwój osobowy ucznia przez pogłębianie wiedzy oraz zaspokajanie i rozbudzanie jego naturalnej ciekawości poznawczej;
- kształtowanie postawy otwartej wobec świata i innych ludzi, aktywności w życiu społecznym oraz odpowiedzialności za zbiorowość;
- zachęcanie do zorganizowanego i świadomego samokształcenia opartego na umiejętności przygotowania własnego warsztatu pracy;
- kształtowanie postawy prozdrowotnej i prawidłowych nawyków higieny osobistej i zdrowego stylu życia;
- kształtowanie adekwatnej postawy wobec siebie, innych i środowiska, w jakim żyjemy;
- ukierunkowanie ucznia ku wartościom.

Cele są zgodne z podstawą programową kształcenia ogólnego w szkole podstawowej.

Treści i działania o charakterze profilaktyczno - wychowawczym

Treści programu mają układ koncentryczny i spiralny, zakładają pracę nad następującymi wartościami. Te same wartości są podstawą kształcenia przez wszystkie lata edukacji.

- **Odpowiedzialność i bezpieczeństwo** – praca nad odpowiedzialnością i odwagą dziecka; mówienie o tym, jak dbać o swoje bezpieczeństwo;
- **Wytrwałość** – kształtowanie charakteru dziecka; uczenie umiejętności osiągnięcia celów, przewidywania swoich działań; uodpornianie dziecka na przeciwności, które napotka na swojej drodze;
- **Kreatywność** – poszukiwanie sposobów rozwijania talentów i możliwości dziecka, wskazywanie, w jaki sposób rozwiązywać problemy, zarówno te, które napotyka w życiu codziennym, jak i te, związane z twórczością i poszukiwaniem oryginalnych rozwiązań.

- **Szacunek** i tolerancja – uczenie szacunku do otaczającego świata, do przyrody, do innych ludzi i do samego siebie; pokazywanie, jak można troszczyć się o rzeczy najważniejsze;
- **Dobroć** – poszanowanie; uczenie sposobów okazywania dobroci, zwracanie uwagi na to, że nie ma nic cenniejszego, niż okazywanie dobroci;
- **Jedność i współdziałanie** – znaczenie przyjaźni, dobrych i harmonijnych relacji ze wszystkimi ludźmi; odkrywanie wartości dziecka w jego relacjach z dziećmi i dorosłymi, budowanie przyjaźni i radzenie sobie w trudnych emocjonalnie i społecznie momentach związanych z brakiem akceptacji i odrzuceniem.
- **Tożsamość i patriotyzm** – wskazywanie na tożsamość kulturową, lokalną, narodową i społeczną dziecka; uczenie rozumienia i szacunku do kultury, w której się wychowuje oraz innych kultur;
- **Mądrość i ciekawość poznawcza** – zastanawianie się nad tym, czym jest mądrość; co robić, by stawać się mądrzejszym; poznawanie świata; ukazywanie bogactwa nauki, ludzkiej myśli; pokazywanie możliwości, które czekają na dziecko w otaczającym go świecie;
- **Zdrowie** – dbanie o dobrostan fizyczny, psychiczny, społeczny i duchowy;
- **Aktywność i przedsiębiorczość** – włączanie się w życie klasy, szkoły i lokalnej społeczności; wykorzystywanie własnych pomysłów do zmiany otaczającego świata.
- **Motywacja do uczestniczenia w kulturze** – wskazywanie sposobów komunikowania się poprzez media, sztukę, różne formy działania artystycznego;
- **Piękno** – odkrywanie piękna w świecie; odwoływanie się do bogactwa świata przyrody; szukanie wzorców w kodzie kulturowym przekazywanym od pokoleń w literaturze, sztukach plastycznych, teatrze, muzyce, filmie, kulturze multimedialnej;
- **Szczęście** – kształtowanie optymizmu, pogody ducha i szczęścia.

Dzięki pracy z Programem nauczyciel podąża za uczniem, wprowadza ucznia w świat wartości, patrzy na jego rozwój holistycznie – uwzględniając jego pasje i zainteresowania, mocne strony i obszary wymagające pracy, relacje rówieśnicze i rodzinne czy przyjmowane postawy. Taki układ nawiązuje również do podstawy programowej, która zakłada dbałość o integralny rozwój biologiczny, poznawczy, emocjonalny, społeczny i moralny ucznia.

Praca nad jedną wartością trwa minimum trzy tygodnie w każdej klasie. Pierwszy tydzień zakłada wprowadzenie w wartość, w drugim pogłębiane są znaczenia, a trzeci tydzień jest utrwaleniem, a także sprawdzeniem zrozumienia wartości w codziennym życiu. Coroczne

powracanie do tej samej wartości na różnym poziomie daje możliwość na jej rozwijanie i pogłębianie: uczeń otrzymuje wielokrotnie szansę rozwijania się w ramach danej wartości. Dzięki temu uczeń będzie mógł uznać, ocenić i przyjąć co jest naprawdę ważne w życiu.

Pierwsza grupa wartości zajmuje się charakterem ucznia i budowaniem poczucia własnej wartości. To zaproszenie do wspólnej wędrówki oraz pierwsze próby dziecka w określaniu swojej tożsamości.

Kolejne wartości nastawione są na naukę współpracy z innymi. Skłaniają do otwartości na drugiego człowieka poprzez szacunek i współdziałanie. Wdrażają do praktykowania uczciwości, odpowiedzialności, odwagi, prawdomówności, sprawiedliwości.

Następna grupa obejmuje wszystkie te wartości, które są związane z możliwością poznawania świata, a co za tym idzie, stopniowego zmieniania swojego sposobu myślenia, budowania życiowej mądrości oraz dbałości o ciało, psyche i ducha. Eksperymenty na zajęciach przyrodniczych czy poznawanie mądrych ludzi, mają na celu ukazywać, czym jest mądrość i dlaczego warto być ciekawym świata, oraz jak te potrzeby realizować nie szkodząc sobie i innym.

Ostatnie trzy wartości wskazują na sens życia. Każdy marzy o pięknie, miłości i szczęściu. Uczymy dzieci rozpoznawać piękno w świecie, odróżniać wartości trwałe i przynoszące szczęście (miłość, zaufanie) od wartości pozornych, które jedynie na krótką chwilę mogą stać się czymś istotnym w życiu (rzeczy materialne, pozycja, sukces).

Każda z wartości, oprócz swojego miejsca w układzie chronologicznym i układzie związanym z rozszerzaniem granic, łączy się także z wartością podobną, pogłębiając jej znaczenie. Rozszerzeniem odpowiedzialności i bezpieczeństwa będzie szacunek, a później wynikający z niego patriotyzm oraz umiejętność uczestniczenia w kulturze. Pogłębieniem wartości, jaką jest wytrwałość, będzie dobroć, rozumiana jako systematyczne dbanie o drugiego człowieka, która na intelektualnym poziomie wyraża mądrość i ciekawość poznawczą, a w konsekwencji umiejętność dostrzegania piękna całego świata. Rozwinięciem kreatywności jest współdziałanie z innymi oraz aktywność i przedsiębiorczość.

Ponadto istotne jest kształtowanie potrzeby i umiejętności dbałości o własne ciało, zdrowie oraz sprawność fizyczną i psychiczną. Szkoła stworzy uczniom warunki do kształtowania zachowań sprzyjających zdrowiu oraz uwrażliwia dzieci na sytuacje stwarzające zagrożenie, a także przekazuje wiedzę na temat ich konsekwencji. Celem jest promowanie zdrowego stylu życia, higieny osobistej, dbałości o środowisko oraz propagowanie podejmowania działań na rzecz zdrowia i zapobieganie działaniom szkodzącym zdrowiu, takim jak, na przykład: palenie papierosów, spożywanie alkoholu,

przyjmowanie wszelkich substancji psychoaktywnych. Uwzględnienie profilaktyki uzależnień i zachowań ryzykownych, kształtowanie właściwych umiejętności, przyzwyczajzeń i nawyków prozdrowotnych, przekazywanie wiedzy na temat zdrowego stylu życia oraz wyrabianie czynności wobec zagrożeń dla zdrowia fizycznego, psychicznego i duchowego są niezbędnym elementem dopełniającym przekazywany system wartości.

W ten sposób tworzymy systemy aksjologiczne, które się nawzajem uzupełniają. Dajemy uczniom wolność wyboru i uczestnictwo w hierarchizowaniu wartości, zgodnie z jego indywidualnymi potrzebami i pragnieniami. Pokazujemy świat spójny i w wielu wymiarach jednoznaczny, a z drugiej strony nie narzucamy gotowych interpretacji, bo wartości mówią same za siebie, korespondują ze sobą, pozwalają na głębsze rozumienie i przeżywanie świata.

Działania profilaktyczno – wychowawcze prowadzone są w trakcie:

- zajęć dydaktyczno- wychowawczych, w tym godziny z wychowawcą;
- zajęć pozalekcyjnych;
- uroczystości szkolnych i pozaszkolnych;
- imprez okolicznościowych i środowiskowych;
- szkolnych projektów wychowawczych;
- zajęć warsztatowych i psychoedukacyjnych z uczniami i rodzicami;
- wyjść i wycieczek;
- spotkań z ciekawymi ludźmi i specjalistami;
- spotkań z rodzicami;
- spotkań społeczności szkolnej – uczniów, rodziców i nauczycieli;
- indywidualnych konsultacji dla uczniów i rodziców;
- uczestnictwo w akcjach promujących zdrowy prawidłowe nawyki i zdrowie;
- współpracy z instytucjami wspomagającymi.

Zadania nauczycieli

Nauczyciele, wspierając rodziców w ich obowiązkach wychowawczych w szczególności:

- troszczą się o harmonijny rozwój uczniów;
- starają się być inspiratorami, doradcami, przewodnikami, tutorami;
- przygotowują do swobodnego i bezpiecznego funkcjonowania w rodzinie i społeczeństwie;

- uczą rozwiązywania problemów w twórczy sposób;
- inspirują uczniów do samodzielnej nauki i zdobywania umiejętności stosując różnorodne formy i metody pracy.

Zadania rodziców

Rodzice :

- zapewniają dziecku godne warunki życia i nauki;
- starają się być autorytetami, wzorem dla własnych dzieci;
- uczą dzieci zasad kultury osobistej, życzliwości i szacunku dla drugiej osoby;
- współpracują z nauczycielami w działaniach nastawionych na rozwój dziecka;
- kształtują właściwy wizerunek szkoły i nauczyciela.

W każdym roku szkolnym wychowawca zobowiązany jest opracować „Roczny plan działań profilaktyczno – wychowawczych”, który jest integralną częścią programuprofilaktyczno – wychowawczego „Dobre wychowanie”.

Ewaluacja programu

Niniejszy program podlega ewaluacji 1 raz na pięć lata. Ewaluacja polegać będzie na pogłębionej analizie i interpretacji zebranych danych dotyczących realizacji Programu profilaktyczno - wychowawczego szkoły. Wyniki ewaluacji są jawne i prezentowane Nauczycielom oraz Rodzicom w formie raportu.

Formy ewaluacji:

1. Bieżąca:

- obserwacja;
- ankiety dla uczniów, rodziców i nauczycieli;
- wywiady z uczniami, rodzicami;
- analiza dokumentów.

2. Odroczone: śledzenie losów absolwentów.

Ewaluacji dokonuje powołany przez dyrektora szkoły zespół pod kierunkiem szkolnego pedagoga.

